

Dahiliye Kliniklerinde İzlenen Kronik Hastaların Medikal Bilgi Düzeyleri*

Dr. Füsün ERDENEN, Dr. Meltem AYTER, Dr. Nurhan ÜNLÜ CANEROĞLU,
Dr. Mutlu NİYZOĞLU, Dr. Cüneyt MÜDERRİSOĞLU, Dr. İskender DİK, Dr. Burhan BEDİR (1)

ÖZET

Hastaların hastalıklarını bilmeleri ve tedavileri aktif olarak katılmaları medikal başarıyı arttırmaktadır. Hasta ve ailesinin hastalığın özelliklerini, presipitan faktörleri, tedavi metodlarını bilmeleriyle sorumluluğu kısmen paylaşmaları; hastane başvurularını, tedavi giderlerini, okul ve iş gücü kayıplarını azaltmaktadır.

Biz de dahiliye kliniğimizde izlediğimiz 100 kronik hastanın hastalıkları ile ilgili bilgi düzeylerini araştırdık. Bunun için 20'şer diabetes mellitus, iskemik kalp hastalığı, kronik renal yetmezlik, kronik obstrüktif akciğer hastalığı ve gastrointestinal sistem kanaması olan kişiye uygulanan standart bir formla hastalıkları ve tedavileri ile ilgili sorular soruldu. Hastalarımızın 55'i erkek, 45'i kadındır; yaş ortalamaları sırayla 56 ve 54.3 idi. 1'i üniversite, 6'sı lise, 8'i ortaokul, 41'i ilkokul mezunu, 7'si okuryazar olup 37'si hiç okula gitmemişti. %32'si hastalığının adını, %36'sı hangi organının hasta olduğunu, %59'u hasta organının ne işe yaradığını, %71'i düzenli kullandığı ilaçları, %68'i ne kadar süre tedavi göreceğini, %65'i nelere dikkat etmesi gerektiğini bilmiyordu. %67'si tedavi önerilerine uymuyordu. %72'sine daha önce hastalığıyla ilgili bilgi verilmemişti; ancak %96'sı bu konuda bilgi almak istiyordu.

Sonuç olarak hastalarımızın kronik hastalıkları ve tedavileri konusunda bilgilerinin yetersiz olduğu görülmüştür. Bu kişilerin fiziksel ve psikososyal açıdan daha iyi bir duruma kavuşmaları için mutlaka etkili bir eğitim programı gerektiği kanısına varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kronik hastalık, medikal bilgi.

SUMMARY

Medical Knowledge of patients in internal medicine department

The knowledge of patients about their illness and participation to the treatment increase the medical success. Patients and their families should know the illness, precipitating factors, treatment methods, and share the responsibility; so that hospital admissions, treatment costs, off-school and off-work days decrease. We wanted to find out the knowledge of 100 patients about their diseases. For this purpose 20 patients with diabetes mellitus, chronic obstructive pulmonary disease, chronic renal insufficiency and gastrointestinal system bleeding were randomly chosen. They were asked questions about their illness. 55 of them were men, 45 were women. The average age was 56 and 54.3 respectively. The educational levels were as follows: 1 graduated from university, 6 high school, 8 secondary school, 41 primary school, 7 were able to read and write, 36 of them illiterate. 32 % of our patients didn't know what their illness was. 36 % didn't know which organ was sick 59 % were unaware about these organ's functions. 71 % did not know their daily drugs. 68 % did not know how long the treatment would last. 65 % had no knowledge how to take care of themselves. 67 % did not obey medical advices. 72 % of them had not received medical knowledge until that time but 96 % wanted to know about their diseases and treatment. As conclusion our patients's knowledge about their illness and therapy were inadequate so an education program is needed to get a better physical and psychosocial situation.

Key words: Chronic diseases, medical knowledge.

GİRİŞ

SSK İstanbul Hastanesi, İç Hastalıkları Kliniği
* SSK 50. yıl Tıp Kongresi 23-25 Ekim 1996, İstanbul'da poster olarak tebliğ edilmiştir.

Kronik hastalıklar kişinin sosyal ve duygusal yaşantısını etkileyerek çevresel ilişkilerinde bozulmaya neden olur. Tedavi uyumundaki yetersizlik morbidite ve mortaliteyi, tedavi giderlerini arttırmakta ve

yaşam kalitesini düşürmektedir. Oysa hasta ve ailelerine hastalık, tedavi metodları, diyet ve yaşam aktivitelerindeki değişiklikler konusunda bilgi verilmesi hastaların uyumunu arttırarak başarıyı etkilemektedir. Biz de SSK İstanbul Hastanesi Dahiliye Servisimizde en sık olarak yatan kronik hastalara hastalıkları ve tedavileri ile ilgili sorular sorarak bilinç düzeylerini araştırdık.

MATERYAL VE METOD

Çalışmaya dahiliye servisinde yatarak tedavi gören hastalar arasından 20'şer diabetes mellitus, iskemik kalp hastalığı, kronik renal yetersizlik, kronik obstrüktif akciğer hastalığı ve gastrointestinal sistem kanaması olan 100 hasta alındı. Hastalara aşağıdaki sorular yöneltildi:

- Hastalığınızın adı nedir?
- Hangi organınız hastadır?
- Bu organ ne işe yarar?
- Hangi ilaçları kullanıyorsunuz?
- Tedaviniz ne kadar süre ile devam edecek?
- Tedavide nelere dikkat etmelisiniz?
- Tedavi önerilerine uyuyor musunuz?
- Daha önce hastalığınızla ilgili bilgi verildi mi?
- Bu konuda bilgi almak istermiydiniz?

SONUÇLAR

Hastalarımızın 55'i erkek, 45'i kadın, yaş ortalamaları sırayla 56 ve 54.3 idi. 1'i üniversite, 6'sı lise, 8'i ortaokul, 41'i ilkokul mezunu, 7'si okur yazar idi, 37'si hiç okula gitmemişti.

Hastaların,

%32 si hastalığın adını

%36 sı hangi organının hasta olduğunu,

%59 u bu organın ne işe yaradığını,

% 7 li düzenli kullanması gereken ilaçları,

%68 i ne kadar süre tedavi göreceğini

%65 i nelere dikkat etmesi gerektiğini bilmiyordu

%67 si tedavi önerilerine uymuyordu

%72 sine daha önce hastalığı ile ilgili bilgi verilmemişti. Ancak,

%96 sı bu konuda bilgi almak istiyordu.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Çalışmamızda hastaların hastalıkları, tedavileri ve prognozları konusundaki bilgilerinin son derece yetersiz olduğunu ancak bu konularda bilgilendirilmek istediklerini gördük.

Kronik hastalıkların getirdiği engellemeler, yeterliliğin kaybı endişesi, ölüm korkusu, kaygı ve depresyona neden olmakta, böylece hastalığın

tedavisi olumsuz yönde etkilenmektedir (1).

Kronik hastalıklarda eğitim hem hasta ve ailesine hem de hekim ve sağlık personeline yönelik olmalıdır. Hasta eğitimi ile tedavi maliyetlerinde, hastane ve acil ünitelerine başvurmada, mortalitede, iş ve okul devamsızlığında azalma, psikososyal problemlerde azalma ve hayat kalitesinde yükselme elde edilir (1, 2, 3, 4).

Hasta ve ailesi bilgilendirilerek tedaviye etkin bir şekilde katılım sağlanmalıdır. Kendi kendine bakım ve tedavi becerilerinin kazandırılması, uyumsuzluğun yaratabileceği komplikasyonlar konusunda aydınlatılması, tedavinin yalnız akut kötüleşme hallerinde değil, sürekli olması gerektiğinin vurgulanması yararlıdır. Hastalar, hastalığın fizyopatolojisi ile ilgili temel basit bilgiler, tedavi için alınacak ilaçlar ve bunların yan etkileri, hastalığı alevlendiren etkenler ve bunlardan korunma yolları konusunda aydınlatılmalıdır. Hastalığın mevcut olanaklarla tedavisindeki amacımızın ne olduğu ifade edilerek ütopik beklentileri önlenmelidir (3).

Hasta eğitiminin yararları pek çok çalışma ile gösterilmiştir. Kalp yetmezliklerinde eğitim özellikle nonfarmakolojik tedavi yaklaşımlarının başarısını arttırmaktadır. Arteriel hipertansiyonlularda eğitim düzeyi arttıkça kan basıncı düzeyleri azalmaktadır. Yalnız astımda hasta eğitimi sonunda cost: benefit oranı 1:7 bulunmuştur (1, 5, 6, 7).

Hasta eğitiminde en büyük zorluklar zaman yetersizliği, ekonomik sorunlar, sosyokültürel faktörlerdir. SSK Hastaneleri gibi hizmetin eğitiminden daha ön plana çıktığı sağlık kurumlarında eğitim yetersizliği ortadadır. Hekimin hastaya gerek poliklinik, gerek servis hizmeti sırasında ayırabileceği zamanın çok sınırlı olduğu gözönüne alınırsa bu eğitimin videokasetler, konferanslar ve yazılı kaynaklardan da yararlanılarak topluca yapılması, bekleme odalarında sık sık tekrarlanması yararlı olabilir.

Sonuç olarak kronik hastalarımızın hastalıkları ve tedavileri hakkında bilgileri son derece yetersizdir. Gelişmekte olan yurdumuzun sağlık politikasında yer alması gerektiğine inandığımız hasta eğitimi, hastalarımızın fiziksel ve psikososyal iyilik halini arttıracaktır.

KAYNAKLAR

- 1- Boulet L.P.: Asthma Education. Chest. 1994 (suppl); 106 (4): 184-196.
- 2- Wilson S.: State of the Art in Asthma Education, Chest. 1994 (suppl); 106(6): 197-9205.
- 3- International Consensus Report on Diagnosis and treatment of asthma. National Institutes of Heart, Lung and Blood Institutes of

Health. Bethesda, Maryland 1992.

- 4- **Boulet P.:** Evaluation of an asthma self management education programme. *J. Asthma.* 1995; 32(3): 199-206.
  - 5- **Bertel O.:** Effect of patient information; compliance and medical control on prognosis in chronic heart failure. *Herz.* 1991; 16(1): 294-7.
  - 6- **Cor M.R.:** The influence of education process on the control of hypertension. *Rev Esc Enform USP.* 1991; 25(39): 259-69.
  - 7- **Cucash R.:** The impact of a patient information programme in the control of hypertension. *J. Hum. Hypertens* 1991; 437-41.
-